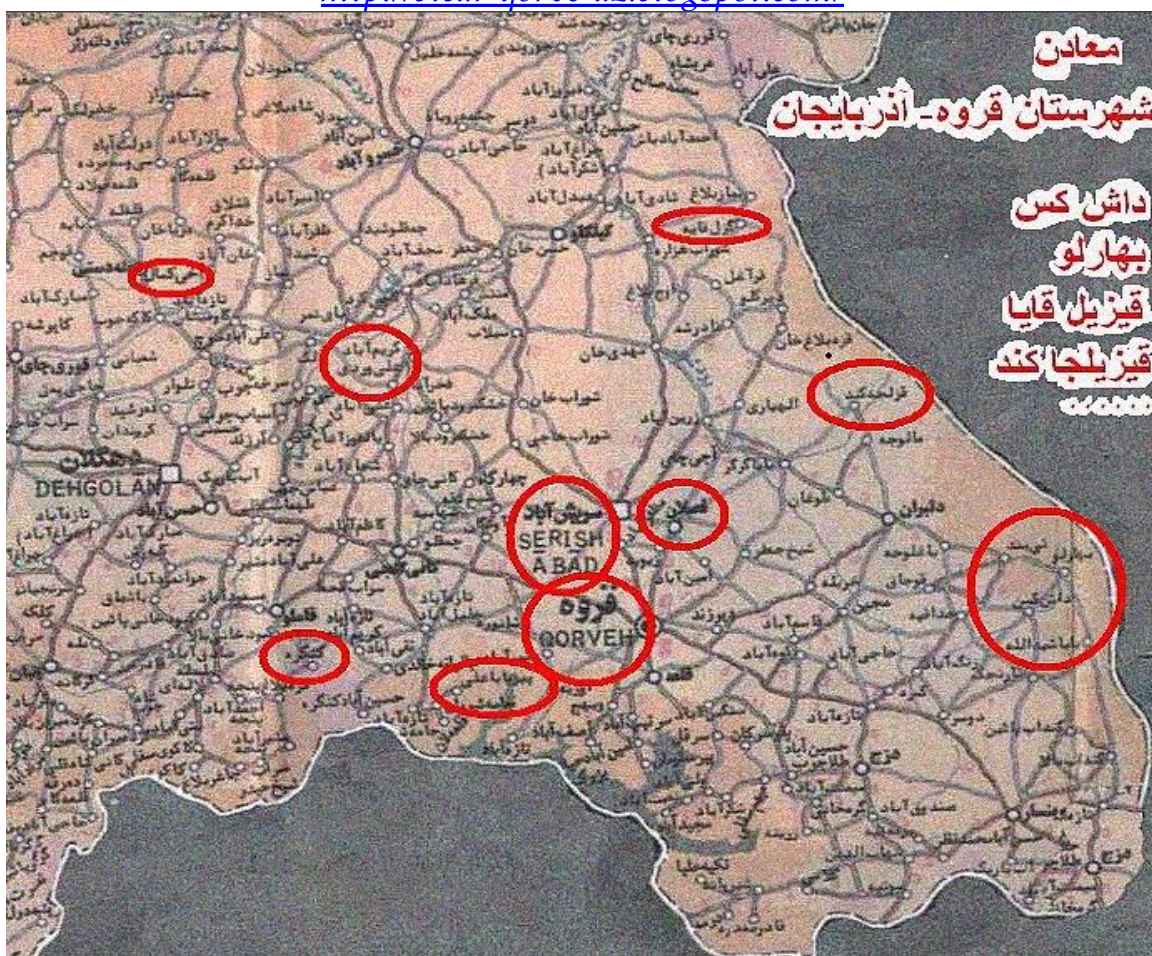

داش کسهن بهارلوی قروه (قوروا) معدن طلای آذربایجان

مهران بهاری
۰۷ یئلین آی، ۲۰۰۵ (تویوق ایلی)

از وئلاگ بیجار-قروه، وئلاگی ویژه مناطق آذربایجانی و ترک نشین استان کردستان

<http://bicar-qorve-az.blogspot.com/>

مطلب زیر در باره منابع طلای داش کسن (داش کسهن *Daşkasan*) بهارلو، واقع در بخشهای از دیرباز آذربایجانی و همیشه ترک نشین شهرستان قره (قوروا *Qurva*) میباشد. این مطلب به نیت تقبیح بایکوت اعمال شونده بر هویت و حقوق توده ترک ساکن در استان کردستان و آشنا ساختن خوانندگان با بخشهای آذربایجانی این استان نوشته شده است.

آذربایجان: گنجینه طلای ایران؛ قره: گنجینه طلای آذربایجان

حجم ذخیره شناسایی شده طلا در ایران ۲۵۰ تن اعلام شده است. آذربایجان یکی از پر ذخائرترین مناطق ایران بوده، عمده معادن طلای ایران در آذربایجان قرار دارد. در بخش معادن طلا در ایران تاکنون توجه به بخشهای شمالی آذربایجان بوده که شاخص آن منابع "آق دره" است. معدن طلای آق دره (آغ دره)، دومین معدن طلای مهم ایران است و در سوغورلو^۱ (تخت سلیمان) - شهرستان تیکان تپه (تکاب) واقع در استان آذربایجان غربی قرار دارد. بزرگترین کارخانه استحصال طلای ایران در این شهرستان در حال راه اندازی است.^۲ ولی امروزه این توجه به بخشهای جنوبی آذربایجان نیز معطوف شده و شاخص آن معدن طلای "داشکسن (داش کسهن)^۳ بهارلو قره"

^۱ سوغورلو *Suğurlu* (سوغورلوق، سوغورلوق، ...) نام قدیمی و ترکی تخت سلیمان به معنی محلی که در آن سوغور فراوان می باشد (سوغور *Suğur*: نوعی خرگوش).

^۲ - در مرحله تکمیلی عملیات اکتشاف در معدن طلای آغ دره، میزان ذخایر سنگ طلا شش میلیون تن برآورد شده است. کارهای ساختمانی کارخانه ای از ۱۵ فروردین ماه سال قبل در منطقه "آغ دره" آغاز و دستگاههای مورد نیاز نیز خریداری شده است. پیش بینی می شود با نصب دستگاهها و راه اندازی کارخانه، سالانه ۲۲۰۰ کیلوگرم طلا از این معدن استحصال و اشتغال ۶۲۰ نفر در رشته های مرتبط با معدن در این شهرستان فراهم شود.

^۳ - در آذربایجان علاوه بر داشکسن (داش کسهن) بهارلوی قره، چندین داش کسن دیگر نیز وجود دارند. از جمله: ۱- در توفارقان (آذرشهر)؛

۲- در سلطانیه (معبد سنگی اژدهای داشکسن - ارگ سلطنتی سلطانیه)؛

۳- در اردبیل (هفت چشمه حجین).

۴- در جنوب ایران در استان اصفهان مراکز جمعیتی ترک نشین بنام داشکسن وجود دارد. یکی از اینها روستایی ترک نشین است که در آن چند خانوار گرجی و ارمنی نیز ساکنند.

۵- در آذربایجان شمالی منطقه ای بنام داشکسن در نزدیکی گنجه و مرز ارمنستان وجود دارد که یکی از معادن بسیار مهم فولاد و کوبالت در این جمهوری بشمار میرود.

(قوروا) واقع در استان کردستان، بزرگترین معدن طلای آذربایجان و ایران است که به زودی به بهره برداری می رسد.

بخشهای آذربایجانی استان کردستان با توجه به موقعیت زمین شناسی خود جزء مناطق مستعد معدنی کشورند. مهم ترین معادن این بخشها، معادن طلاست. بیشتر از دو سوم ذخایر طلای شناسایی شده ایران در پنج سال اخیر، مربوط به بخشهای ترک نشین و آذربایجانی قرار داده شده در استان کردستان است. ذخایری که تاکنون در این استان شناسائی شده، نسبت به کل ذخایر شناسائی شده در کشور رتبه اول را داراست. در سایه وجود معادن طلا در بخشهای آذربایجانی استان کردستان، این استان به نام استان طلا و معدن طلای ایران نامگذاری شده است. گفته میشود کشف معادن طلا و استحصال طلا در این بخش از آذربایجان، آینده ای طلائی برای استان کردستان رقم خواهد زد و زمینه ساز توسعه و ارونق اقتصادی منطقه خواهد گردید. در سایه معادن بهارلو-داشکسن قروه آذربایجان، در آینده نه چندان دور در وضعیت اقتصادی استان کردستان تحول اساسی ایجاد و این استان به یکی از قطبهای تولید کننده طلا در کشور تبدیل خواهد شد. (البته در بخشهای کردنشین استان کردستان نیز معادن طلائی کشف شده اند، مانند معدم فعال کرویان و طرح اکتشافی برکه الوت در غرب شهرستان سقز). مقامات استان کردستان و کشوری اعلام نموده اند که بهره برداری بهینه از معادن طلای داشکسن قروه در اولویت برنامه ها قرار دارد.

غار طلای داشکسن بهارلوی قروه: غارت طلای آذربایجان

به نظر میرسد که به سبب همین ثروت استراتژیک است که قروه بهارلو، از سوی قومیتگرایان و گروههای افراطی کرد به سرنوشت منطقه ترک نشین دیگر در کشور همسایه عراق یعنی کرکوک دچار شده است. کرکوک منطقه ای اساسا ترک نشین است که به سبب دارا بودن ذخائر استراتژیک نفت و گاز -علی رغم آنکه به لحاظ تاریخی عمدتا ترک نشین بوده و در خارج منطقه کردستان قرار دارد- از سوی گروههای کردی جزئی از کردستان بزرگ و حتی قلب کردستان اعلام شده است. کردها برای تصاحب این شهر غیرکردی و منابع زیرزمینی آن که در خارج کردستان ائتتیک واقع شده است، نخست فرمول فدرالیسم اداری و جغرافیائی و نه فدرالیسم ملی-ائتتیک-زبانی را پیش کشیده اند. زیرا در صورت ترسیم مرزهای دولت فدرال بر حسب معیارهای فعلی زبانی و قومی و ملی و تاریخی، کرکوک در خارج کردستان قرار خواهد گرفت (مرحله بعدی، تغییر بافت ائتتیک کرکوک با اسکان دادن کردان مهاجر در این شهر است. احتمالا پس از تغییر ترکیب ائتتیک شهر کرکوک به نفع کردان، آنها با ترسیم مرزهای دولت فدرال بر اساس زبانی-ائتتیکی موافقت خواهند کرد). به همه حال، قروه (قوروا) تمام ترک نشین، این پاره تن آذربایجان که در اثر سیاستهای بدخواهانه مدتی است که در تقسیمات کشوری به استان کردستان داخل شده، همانند کرکوک، قربانی افزونخواهی کردان و ثروت طلای خویش گردیده است.

مقامات دولتی و قومیت‌گرایان کرد مدام تبلیغ مینمایند که کردستان سرشار از معادن طلاست. چندی پیش وزیر صنایع و معادن نیز در مصاحبه‌ای در سنج اعلام کرد که رشد صنعتی در کردستان در حالت شتاب است. اما این شتابی که آقای وزیر و آن ثروتی که قومیت‌گرایان کرد از آن نام می‌برند حاصل معادن طلای بخش‌های ترک نشین و آذربایجانی استان کردستان است. حدود سه سال است یک شرکت انگلیسی و یک شرکت ایرانی در حال انجام فعالیتهای اکتشافی بر روی معدن طلای داشکسن (داش کسه‌ن) در استان کردستان هستند، بعد از بهره برداری از این پروژه‌ها - با توجه به رفتار مقامات استانی کردستان که حتی بر اشاره کردن به وجود توده ترک در این استان و قرار داشتن معادن طلای آن در بخش ترک نشین و آذربایجانی استان کردستان نیز بایکوت گذارده اند- چه چیزی نصیب مردم ترک و آذربایجان خواهد شد؟ با شروع کار بهره برداری از معادن طلای داشکسن، چه مواد خام این معادن توسط صنایع داخلی استان کردستان تصفیه و چه به خارج استان صادر گردد، این طلای آذربایجان و ملت ترک است که به یغما خواهد رفت. مراجع رسمی تاکنون خواسته‌های برحق مردم ترک مبنی بر پایان دادن به تجزیه اراضی آذربایجان میان استانهای دوازده گانه شمال غرب کشور را به رسمیت نشناخته‌اند. پس از این نیز، با ادامه تجزیه آذربایجان و قرار داشتن ناحیه آذربایجانی و ترک نشین قروه و بیجار در ترکیب استان کردستان، از ثروت طلای آذربایجان چیزی به مردم بومی ترک این منطقه نخواهد رسید. در این وضعیت، استخراج مواد خام از بخش‌های آذربایجانی و ترک نشین استان کردستان و پروژه‌های صنعتی در حال شتاب این معادن، چیزی جز چپاول آشکار مردم ستم‌دیده ترک و استثمار آذربایجان نیست.

سکوت احزاب و فعالان و شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی انسان‌دوست، صلح طلب و دمکرات کرد در مقابل روند غیردمکراتیک و سعی تنش‌زای افرطیون قومیت‌گرای کرد در آسیمیلیاسیون و کردسازی مناطق ترک نشین و آذربایجانی استانهای کردستان و کرمانشاهان، تلاش برای استثمار منابع و ذخائر آنها و ادعاهای ناستجیده ارضی کردان ایرانی و خارجی بر این مناطق و دیگر مراکز جمعیتی ترک‌نشین در استانهای آذربایجان غربی و همدان، اعم از اینکه تحت تاثیر سیاست ارباب قرار گرفته باشند و یا به خاطر مراعات بعضی ملاحظات باشد، بیش از هر زمان نامشروع، ناموجه و زیانبار است. وقت آن رسیده است که بنام دوستی و همزیستی ملت‌های ایران، همه احزاب سیاسی و همه فعالان سیاسی و فرهنگی و شخصیت‌ها و روشنفکران مسئول و روش‌نشین کرد، یکصدا این اعمال ضدانسانی را محکوم کرده و بدین ترتیب فشار اجتماعی نیرومندی علیه قومیت‌گرایی بدوی و توسعه طلب دشمنان هر دو ملت کرد و ترک و برای جلوگیری از تکرار فجایع در آینده ایجاد نمایند.

قروه آذربایجان

(*Ghourveh, Qorve, Qurveh, Qorveh, Gorveh, Ghorveh*)

قوروا *Qurva* (قروه، قروا، قوربا، ...): کلمه‌ای ترکی به معنی نهال نو، برگ تازه جوانه زده و نیز ظرفی چرمی برای حمل آب (قوروا به زبان مغولی به معنی عدد سه است). در آذربایجان علاوه بر "قروه بهارلو" در استان فعلی کردستان، چند قروه دیگر نیز وجود دارند. از جمله:

- ۱- "قروه درجزین": در شهرستان رزن، استان آذربایجان همدان؛
- ۲- "قروه ابهر": روستای قروه در دوازده کیلومتری شهرستان ابهر در کنار جاده ترانزیت زنجان به تهران، که به لحاظ مسجد جامع تاریخی خود اهمیت دارد؛
- ۳- "قروه سنقر": در جنوب شهر سنقر در شهرستان آذربایجان سنقر در استان فعلی کرمانشاهان.

شهرستان قروه (قوروا) یکی از شهرستانهای آذربایجان استان کردستان است. این شهرستان از شمال به شهرستان آذربایجان بیجار و از شرق و جنوب شرقی به استان آذربایجان همدان، از جنوب و از غرب به شهرستان آذربایجان سنقر (سونقور)⁴ و شهرستان کردستانی سنندج محدود است. شهرهای شهرستان قروه عبارت از قروه، دهگلان، سریش آباد، دزج (دیزه ج)⁵ و دلبران (تالپیران و یا دالبیران)⁶ میباشد. قروه (قوروا) شهری سردسیر در شمال غربی همدان و بر سر راه همدان بوده و در ۹۰ کیلومتری شرق مرکز استان سنندج در دشتی وسیع قرار دارد. مرکز حکومت این شهر در گذشته روستای قصلان⁷ بوده است. قرار گرفتن در مسیر راه ارتباطی شرق به غرب در طول جاده سنندج به طرف همدان سبب توسعه و آبادی قروه (قوروا) شده است. عوامل موثر در پیدایش این شهر، چشمه های جوشان آب معدنی و گرم (قاینارجا، ایسی سو و ایلجیالار) در شمال آن، رودهای متعدد و دشت حاصل خیزی است که امروز هم آنرا به یکی از مراکز توریستی آذربایجان تبدیل نموده اند. رودخانه های معروف این شهرستان "آجی چای"، "آزون" (اوزون) و "طهماسب قلی" (تاهماسب قولو) که آب آنها وارد رود بزرگ قزل اوزن می شود هستند.

فرهنگ مردم بومی شهرستان قروه، همانند نواحی مجاور شرقی آن در استان همدان، ترکی است و ارتباط با همدان موجب پایداری فرهنگ ترکی آن میشود. در واقع این بخش از آذربایجان و ادامه آن در استانهای همدان و مرکزی، از پایه های اصلی زبان، فرهنگ و موسیقی ترکی در شمال غرب ایران بشمار میرود. (برای خواندن

⁴ سونقور *Sunqur* (سنقر، سونقار، ...): کلمه ای ترکی برگرفته از نام یکی از فرماندهان دوره امپراتوری ترکی سلجوقی و به معنی نوعی باز و عقاب درشت و نیرومند.

⁵ دیزه ج *Dizac*: از ریشه "تیز" - "دیز" به معنی جای بلند و مرتفع. به گفته محمود کاشغری این کلمه ترکی به صورت "دز"، "دژ" به زبان فارسی داخل شده است.

⁶ تالپیران *Talpiran* و یا دالبیران *Dalbiran* (دلبران) کلمه ای ترکی و به معنی پرنده ای که بال و پر می زند (از ریشه تالپیرماق - دالبیرماق به معنی بال و پر زدن پرنده).

⁷ قاسیلان *Qasilan* (قصلان، قسلن، ...) کلمه ای ترکی به معنی لرزنده و لرزان (از ریشه قاسیلماق به معنی بشدت لرزیدن).

گفتگویی با عاشق رضا فطری از روستای تراقیه⁸ قره (قوروا) به گفت و گو با عاشق حق رضا فطری - وبلاگ همدان-آذربایجان مراجعه کنید⁹. از طرف دیگر، تابع تشکیلات اداری استان کردستان شدن و مهاجرت روزافزون کردان به آن باعث شده است که در ده هه های اخیر، در قسمتهائی از غرب شهرستان همزیستی فرهنگی ترکی و کردی بوجود آید.

شهرستان قره (قوروا) و البته شهرستان بیجار (بایجار)¹⁰ از چند جهت برای آذربایجان اهمیتی استراتژیک دارد:

۱- منابع زیرزمینی (طلا، معادن بیشمار دیگر): شهرستان قره - که امروزه در ترکیب استان کردستان قرار داده شده - با داشتن معادن فراوان فلزی و سنگهای تزئینی و ساختمانی اطرافش، از مهمترین قطبهای معدنی آذربایجان و ایران و تامین کننده سنگهای ساختمانی منطقه و کشور می باشد. قره در استان کردستان نیز مهمترین قطب معدنی بشمار می آید.

۲- کشاورزی: شهرستان قره - که فعلا در ترکیب استان کردستان قرار دارد- منطقه ای مستعد و یکی از مهمترین قطبهای کشاورزی آذربایجان است. درآمد مردم از کشاورزی و تا حدودی دامداری تامین می شود و این خود موجب تمرکز جمعیت در روستاهای قره شده است. قره در استان کردستان نیز قطب کشاورزی بشمار میرود.

۳- توریستی: قره به دلیل شرایط خاص زمین ساختی و چشمه های آب گرم و معدنی خود، مورد توجه مسافری و گردشگران است. از مراکز دیدنی این بخش از آذربایجان، میتوان به پل فرهادآباد، مقبره شیدای نازار، بقعه باباگرگر (باباقورقور - دده قورخود)، حمام قصلان (قاسیلان)، و آثار صخره‌ای فرهادتاش (فرهاد داشی)، چشمه وینسار و باباگرگر (باباقورقور - دده قورخود) اشاره نمود. همه این مناطق، آذربایجانی و ترک نشین میباشند.

۴- بقعه باباگرگر (باباقورقور - دده قورخود): در ۲۳ کیلومتری شمال شرقی شهر (بلوک اسفندآباد سابق)، در دشتی فراخ روستای بابا گرگر کهنه (قدیمی) قرار دارد که بر اثر زلزله ویران شده است. در این روستا چشمه همیشه

---

⁸ تورا قایا *Tura Qaya*: صخره محافظ. "قایا *Qaya*" به معنی صخره و "تورا *Tura*" به معنی هر چیزی که در پشت آن بتوان پناه گرفت (سپر، دیوار، قلعه، استحکامات، حصار، صخره، ....).

⁹ <http://hemedan-az.blogspot.com/>

¹⁰ بایجار *Baycar* (بیجار، بیجر، ...): کلمه ای ترکی و یا مغولی-ترکی برگرفته از نام یکی از فرماندهان دوره امپراتوری ترکی سلجوقی و به معنی شخص قدرتمند و ثروتمند.

جوشان شفابخشی بنام تنگز¹¹ وجود دارد. در فاصله دو کیلومتری این محل و در مسیر روستاهای قصلان (قاسیلان) و دلبران (دالبیران)، زیارتگاه بابا گرگر (دده قورخود) دیده میشود که منسوب به امامزاده سید جلال الدین (به گفته اهالی از نوادگان امام باقر) و در ادبیات آشیقی ترکی منتسب به دده قورخود میباشد.

۵- فرش بافی: شهرستان قره (قوروا) مانند شهرستان بیجار (بایجار) و شهرستان سنقر (سونقور) یکی از مراکز عمده و مهم قالیبافی آذربایجانی و فرش ترک میباشند. همانگونه که فرش ترکی در کل ایران نه نادرستی به نام فرش فارسی-پرشین به جهانیان تقدیم میشود، متأسفانه فرش و دیگر صنایع دستی ترکهای استان کردستان و مناطق آذربایجانی قرار داده شده در آن نیز، در تمام منابع داخلی و خارجی از سوی ملیتگرایان فارس و کرد و یا مقامهای استانی و کشوری، به نادرستی به صورت فرش کردستانی و یا کردی تقدیم میگردند.

۶- گنجینه نامهای ترکی جغرافیائی: شهرستان قره (قوروا) مانند شهرستان دیگر آذربایجانی بیجار (بایجار) و عموماً همه کردستان، گنجینه نامهای باستانی و اصیل جغرافیائی ترکی در ایران است. بسیاری از این نامها مربوط به طوائف و گروههای باستانی ترکی ساکن در این مناطق اند: آختاتار (آغ تاتار)، جان باغی (چان باغی)، قوری چای (قورو چای)، گوجه کند (گؤیجه کند)، گزل قایه (قیزیل قایا)، گیلکلو (گیله کلی)، چمقلو (چوماقلی)، قشلاق (قیشلاق)، قرآغل (قارا آغیل)، اوج بلاغ (اوج بولاق)، بایتمر (بای دمیر)، یمق (یاماق)، قزلجه کند (قیزیلجا کند)، مالوجه (مالیجا)، علی وردی کریم آباد (علی وئردی)، یکه چای (یئکه چای)، یالقوز آغاج (یالقیز آغاج)، بابا گرگر (دده قورخوت)، باغلوجه (باغلیجا)، بهارلو (باهارلی)، داش کسن (داش کسهن)، قوجاق، قصلان (قاسیلان)، باشماق، شاه قلی (شاه قولو)، چاغر بلاغ (چاغیر بولاق)، قره بلاغ (قارابولاق)، شاه بلاغی (شاه بولاغی)، نیاز بلاغ (نیاز بولاق)، قاملو (قاملی)، قره بلاغ (قارابولاق) خان، آق داغ، ساری گوئی، ...

دیگر منابع زیرزمینی در مناطق ترک نشین و آذربایجانی استان کردستان:

۱- کارخانه ذوب آهن کردستان در بخش آذربایجانی این استان: اخیراً با حضور رییس جمهور سید محمد خاتمی، کارخانه ذوب آهن کردستان افتتاح شده است. کارخانه ذوب آهن کردستان در زمینی به مساحت ۱۰۰ هکتار در ۳۷ کیلومتری شرق شهر قره - در بخش آذربایجانی و ترک نشین استان کردستان - ساخته شده است. برای ساخت کارخانه ذوب آهن کردستان که عملیات اجرایی از آبان ماه سال ۷۴ آغاز شده، ۱۲۷ میلیارد ریال سرمایه گذاری ریالی و سه میلیون و ۸۵۰ هزار دلار سرمایه گذاری ارزی انجام شده است. برای اجرای طرح کارخانه ذوب آهن کردستان علاوه بر اعتبارات فوق، ۲۳ میلیارد ریال نیز از اعتبارات توازن منطقه ای استان کردستان برای تامین

¹¹ "تنگز" کلمه ای به ترکی قدیم و به معنی دریا. معادل آن در ترکی نو، "دنیز" *Dəniz* میباشد.

برق ۶۳ کیلو ولت، شبکه گازرسانی و راه دسترسی هزینه شده است. کارخانه ذوب آهن کردستان با ظرفیت تولید سالانه ۷۰ هزار تن چدن متالوژی برای ۳۰۰ نفر فرصت اشتغال دائم ایجاد کرده است.

۲- سنگ آهک: مهمترین معادن سنگ آهک در بخشهای آذربایجان استان کردستان و نواحی مجاور آن عبارتند از: معادن سنگ آهک گوموشلو (Qumsh Lue) *Gümüşlü* در هفت کیلومتری زنجان، معدن الوندقولو (Alvand Quli) *Əlvəndqulu* بین بیجار (Bijar) *Baycar* و تیکان تپه (Tikantəpə) (تکاب (Takab) و معدن دربند در شهرستان دیواندره.

۳- مرمر: اکثر معادن مرمر آذربایجان در قروه (Qurveh)، بیجار و دهگلان قرار دارند. قروه مهمترین معدن مرمر است و در اینجا بیش از ۲۶ معدن تزئینی و روکاری با رنگهای گوناگون وجود دارد که منبع مهم سنگهای ساختمانی در کل ایران بشمار میروند. شش معدن فعال مرمر در شمال شرقی قروه و سیریش آباد (Serishabad, Serish abad)، شمال دهگلان و در جنوب و جنوب غربی بیجار به نامهای قاسلان (قسلان، قصلن، قسلن Qaslan)، قیزیل قایا (قزل قیه-گزل قایه Qazal Qaia)، اخی کمال (Akhi Kamal)، قیشلاقلی (قشلاق لو، قشلاقو Qeshlaq lu) و بئداستی (بلدستی Beldasti) میباشند. سنگهای تزئینی در این استان بیش از ۱۱۰ میلیون بوده و نرخ استخراج بیش از ۳۷۰،۰۰۰ تن است.

۴- چینی و کریستال: در کوههای ابراهیم عطار (Ebrahim Attar)، در جنوب-جنوب غربی قروه، معادن چینی و کریستال در توت خشک (Tout Khosk)، ویهی (Vihey)، پیر باباعلی (Pir Baba Ali)، خلیل آباد (Khalil abad) وجود دارند.

۵- نمک: معدن محمدآباد (Mohammad abad) در ۴۵ کیلومتری جاده بیجار-زنجان قرار دارد. اکثر معادن نمک در استان کردستان در سنندج، بانه، دیواندره، مریوان و قروه قرار دارند.

۶- پوکه زغال سنگ: معدن قیزیلجاکند (Qızılcağand) (قزلجه کند Qazal Jeh Kand)، در ۳۴ کیلومتری قروه، ساری اوجاق (سرای اجاق Sarayojaq) در ۳۸ کیلومتری قروه.

۷- سنگ آهن (هماتیت-ماگنتیت): یک معدن باحدود حدود ۴۲ میلیون تن و خلوص ۶۲٪ دارد در ۱۰۷ کیلومتری بیجار قرار دارد. معدن دیگر با ذخیره ۱۲ میلیون تن و خلوص ۵۴٪ در جنوب شرق قروه قرار دارد.

۸- گرانیت: معدن مروارید در ۵۵ کیلومتری جاده سنندج-کامیاران قرار دارد و شامل معدن کنگره (Kongereh) در جنوب غربی قروه و برده بوک (Bardeh Buk) و ولی آباد (Vali abad) است.

۹-دولومیت: معدن ابراهیم عطار (Ibrahim-Attar) در ۲۱ کیلومتری جنوب غربی قروه و سیاه در (Siah Dor).

۱۰-آنتیمونی: معدن داشکسن (داش کسه‌ن) در شهرستان قروه، معدن آنتیمونی با تولید ۷۵۰ تن در سال ذخیره ۱۰،۰۰۰ تن است.

۱۱-سنگ گچ: معدن شورسو Şorsu (Shour Sou) در ۴۲ کیلومتری بیجار-زنجان و خوش مقام (Maquam Khosh) در ۸ کیلومتری جاده بیجار-تیکان تپه (بیجار-تکاب Bijar-Takab).

ضمیمه

کانسار آنتیموان، آرسنیک، طلای داشکسن در ۴۲ کیلومتری شمال خاوری شهرستان قروه (دهستان "بهارلو"، شهر قروه، شهرستان قروه، استان کردستان) واقع گردیده است. توده‌های آذرین منطقه محدوده بهارلو قروه بویژه در ارتباط با کانسار آنتیموان "داشکسن بهارلو" *Daşkasan Baharlı*، گنبدهای "آق داغ" *Ağdağ* و "ساری گونئی" *Sarı güney* از موارد مطرح و مورد توجه در کشور می‌باشد. کانی شناسی رگه‌ها شامل کوارتز، استیبنیت، پیریت، رآلگار، اریمان، پیروتیت کالکوپیریت، بورنیت، گالن، بولانژریت، آروستیویت، طلا، استیبنکونیت، کرمزیت و هیدروکسیدهای آهن می‌باشد. شرکت انگلیسی ریوتینتو (RIOTINTO) بر اساس قرارداد با وزارت صنایع و معادن کار اکتشاف طلا در معدن داشکسن قروه در بخش شرقی استان را در محدوده‌ای به وسعت ۱۴ کیلومتر مربع از سال ۹۹ میلادی آغاز کرده است. شرکت ریوتینتو تاکنون ۴ میلیون دلار در بخش معادن طلای بخشهای آذربایجان استان کردستان هزینه کرده و آماده گسترش سرمایه گذاری است. در حال حاضر ۱۵ حلقه چاه با عمق متوسط ۴۰۰ متر در محل مورد مطالعه برای نمونه برداری گمانه زنی شده است. دامین ویلکینسون مسئول پروژه معدن طلای داشکسن نتایج به دست آمده از هفت چاه آماده شده را بسیار امیدوار کننده نامیده است. بنا به اظهار وی، درصد طلای به دست آمده در مطالعات انجام شده ۱/۸ تا ۲ گرم در یک تن سنگ است ولی امید می‌رود که این میزان در مطالعات بعدی به ۲/۲ درصد برسد که در این صورت سرمایه گذاری اقتصادی خواهد بود. مرحله مطالعاتی فنی اقتصادی معدن طلای داشکسن قروه از دو سال آینده آغاز می‌شود و در سال ۲۰۰۶ نتیجه قطعی مطالعات این معدن مشخص خواهد شد.

گزارش اکتشاف طلای داشکسن-بهارلو:

اردیبهشت ۱۳۷۸): بازدید ریوتینتو از داشکسن برای بررسی کانی‌زایی آنتیموان - آرسنیک؛ مرداد ۱۳۷۸): نمونه‌برداری سیستماتیک ناحیه‌ای توسط ریوتینتو، کانی‌زایی در منطقه داشکسن را نشان داد؛ دی ۱۳۷۸): ریوتینتو و شرکت خدمات اکتشافی توافقنامه JV امضاء کردند، تا بطور مشترک اکتشاف طلا را در داشکسن انجام دهند و اکتشافات معدنی را در این ناحیه توسعه دهند؛ ۷۹-۱۳۷۸): برداشت، نقشه‌برداری و نمونه‌برداری سنگها و خاکها

در داشکسن برای تعیین کانی‌سازی طلا؛ آبان ۱۳۷۹): امضاء قرار داد پایه با وزارت معادن و فلزات و شروع برنامه حفاری؛ ۱۳۸۰ - ۱۳۷۹): ادامه حفاری در داشکسن (۱۴ مورد حفاری (۴۶۷۰ متر) با استفاده از دستگاه‌های حفاری شرکت خدمات اکتشافی و تایید کانی‌سازی طلا؛ ۱۳۸۰ - ۱۳۷۹): آزمایش مقدماتی متالورژی و دستیابی به بازیافته‌های متغیر طلا؛ ۱۳۸۰ - ۱۳۷۹): درخواست LAPFI (قانون جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی).

عملیات انجام شده در داشکسن-بهارلو:

نقشه‌برداری در مقیاس ۳ × ۲ کیلومتر توسط شرکت‌های نقشه‌برداری ایرانی، نقشه‌برداری زمین‌شناسی و نمونه‌برداری خاک و سنگ در منطقه ناهنجر، بررسی‌های مغناطیس‌زمینی و PIMA در محدوده پروژه، ایجاد ۱۴ سایت حفاری با استفاده از بلدوزر و ساخت حدود ۶ کیلومتر راه خاکی برای دسترسی به سایت‌های حفاری، تکمیل حفاری ۱۲ چاه در سریگانی و ۲ چاه در آق‌داغ، آزمایشات متالورژی برای تعیین بازیافت طلا، توسعه کمپ شرکت خدمات اکتشافی در داشکسن، استخدام افراد جدید برای انجام پروژه از دهکده‌های داشکسن، بهارلو و نای‌بند، ارائه گزارش به سازمان صنایع و معادن کردستان و وزارت صنایع و معادن.

نتایج بدست‌آمده تا این تاریخ:

زون اکسیده با عیار ۱/۶ گرم در تن طلا و بازیافت ۸۰٪ می‌باشد. حفاری نشان می‌دهد که زون ترانزیشنال با عیار حدود ۱/۷ گرم در تن طلا می‌باشد. بازیافت طلا فقط ۵۰٪ است. زون سولفیده بالقوه وسیع است. عیار طلا حدود ۲ گرم در تن و بازیافت ۲۰٪ است. این منبع در صورتی می‌تواند اقتصادی باشد که مسائل متالورژی آن حل گردد. از دیگر مشکلات وجود مقدار زیاد آرسنیک، آنتیموان، تالیم و جیوه همراه طلا است.

کتر چه یه هو!!!